

Martí Boada: «S'exalta el bosc com si fos una cosa sagrada que no es pot tocar»

El doctor en Ciències Ambientals diu que la Covid-19 ens ha situat i ens ha fet veure que no som els reis del mambo.

Martí Boada afirma que Catalunya és un país de boscos sense saber-ho | Jordi Purfí

Doctor en ciències ambientals, naturalista, geògraf, professor d'universitat, divulgador, científic... però, com a ell li agrada recordar, és el petit de Can Mau de Sant Celoni. És una definició en síntesi de Martí Boada (Sant Celoni, 1949), que aquest estiu passat es va jubilar -o el sistema el va jubilar- de la seva tasca acadèmica, però segueix fent les feines de consultor a la UNESCO o al consorci Tordera-Besòs, entre d'altres. En la seva trajectòria professional ha rebut alguns premis de renom com el Global 500 de Medi Ambient, el Premio Nacional de Medio Ambiente o la Creu de Sant Jordi. Però, també, <https://www.naciodigital.cat/baixmontseny/noticia/5571/museu-bosc-ja-te-avantprojecte-arquitectonic>) el Premi Nacional Felip Domènech i Costafreda que concedeix la Unió de Pagesos <https://www.naciodigital.cat/baixmontseny/noticia/11458/marti-boada-ja-te-premi-nacional-felip-domenech-costafreda-2018>) del qual se'n sent especialment satisfet. Martí Boada ens ha obert les portes de Can Quercus, a Campins.

- Com porta la jubilació acadèmica?

- Anem a pams. El tema de la jubilació de la universitat és llei de vida en el moment que fas 70 anys el sistema et desconnecta i has de deixar tota la feina de docència i les tesis doctorals. És un tall molt sobtat. De tota manera no he deixat les meves responsabilitats a la UNESCO, el programa de les Nacions Unides de Medi Ambient, a diverses fundacions i el darrer encàrrec que tinc al Museu del Disseny de Barcelona com a comissari d'una exposició sobre l'evolució cultural

humana i les seves relacions amb el bosc.

- Ha publicat més d'un centenar de llibres i el pròxim sembla que en serà un sobre els seus manuscrits dels diaris de camp?

- Sí l'editorial Planeta està molt interessada a publicar-los. En tinc al voltant de noranta i ja hi ha un pressupost concedit. Tenen relació amb els treballs portats a terme a Mèxic, Rússia o l'Antàrtida. També m'està portant molta feina.

- Martí Boada és un munt de coses. Doctor en ciències ambientals, geògraf, divulgador, professor d'universitat. Vostè què es considera més?

- Sóc el petit de Can Mau. No he renunciat mai als meus orígens d'una família molt humil, però amb una existència molt noble i molt digne. Sóc d'una generació que quan feies 14 anys ja te n'anaves a treballar, però no he deixat mai d'estudiar. He estat en fàbriques de Sant Celoni com la Forestal o la Givaudan. Mentrestant publicava coses i vaig veure la necessitat de disposar d'un títol acadèmic. A la universitat em vaig llicenciar en Geografia, després un màster i el doctorat en Ciències Ambientals que, en aquell moment, era una carrera nova. Una vegada llicenciat em van fitxar com a professor d'aquesta carrera. També em van donar la possibilitat de posar en marxa l'Escola de la Natura de Can Lleonart, a Santa Fe del Montseny, una de les primeres d'Europa. Vam ser pioners en la metodologia de l'acostament i interpretació del medi.

"Amb el Premi Global 500 de les Nacions Unides l'any 1995, que es pot considerar com el premi mundial de medi ambient, la meva feina internacional es va dimensionar."

- Aquest fet li obre altres portes també no?

- I tant. De manera sorprenent l'any 1995 va fer que em concedissin el Premi Global 500 de les Nacions Unides, que es pot considerar com el premi mundial de medi ambient. La cerimònia es va fer a Pretòria (Sud-àfrica) i el vaig rebre de mans de Nelson Mandela. A partir d'aquí va ser un punt d'inflexió. La meva feina internacionalment es va dimensionar. Vaig començar a comprometre'm amb la Unió Internacional de la Natura (UICN) o el programa per les Nacions Unides pel Medi Ambient. Des de la Universitat Autònoma també se'ns va obrir el fet de poder treballar a diferents països com Mèxic i a uns quants de Centreamèrica i Sud-amèrica. Dues campanyes a l'Antàrtida, amb la UNESCO treballant a París l'any 2017 en el programa Home i Biosfera. Fins fa poc hem treballat a l'Atlas marroquí, al Líban i coordinem totes les Reserves de la Biosfera de la Mediterrània. Ara, moltes d'aquestes coses, per la qüestió de la jubilació acadèmica ho he hagut de deixar, però gent del meu equip ho segueix portant.

- També ha rebut altres premis com el Premio Nacional de Medio Ambiente o la Creu de Sant Jordi, només per dir-ne alguns. D'alguna manera sintetitzen el Martí Boada global?

- Mira, jo ja no en vull més de medalles. Tinc un complex com aquells mariscals russos que s'han d'allargar la solapa de l'americana. El que m'ha fet molta il·lusió és el Premi Nacional Felip Domènech i Costafreda que em va concedir Unió de Pagesos l'any passat. És un sector que jo em miro amb molta estimació. La feina de pagès ha estat molt menystinguda. Els reconeixements em fan il·lusió perquè no he tingut una vida fàcil i he hagut d'anar creixent. En els pobles aquestes

coses a vegades són un mèrit i a vegades un demèrit. No formar part de les famílies notables, en alguns casos ha provocat enveja, un esport humà exitós.

- Catalunya és una terra de boscos en creixement?

- Catalunya és un país de boscos sense saber-ho. Tenim la superfície forestal més gran d'Europa, tret d'alguns països escandinaus. Els boscos no varien però van augmentant. En trenta anys hem passat de tenir escassament un quaranta per cent de la superfície forestal al setanta per cent, i això és una dada poc coneguda. Una dada propera la tenim al Montseny. Des dels anys seixanta fins a l'actualitat s'han tancat 700 masos. Alguns s'han convertit en segones residències, però no es treballen els conreus, cosa que ha propiciat que tots aquests espais s'hagin convertit en bosc.

Martí Boada destaca la importància del sector primari Foto: Jordi Purí

- I aquesta circumstància afecta el medi?

- El bosc s'ha expandit de manera horitzontal i els arbres són molt més grans. En tots aquests anys la temperatura ha pujat un grau i mig i això vol dir que els arbres tenen més set i a l'estiu amb tanta insolació segresten molta més aigua. Contràriament al que es diu, com més bosc tenim representa disposar de molta menys aigua. Tampoc no vol dir que hi hagi més biodiversitat. Aquest fet també ha comportat que tots els ocells d'espais oberts hagin gairebé desaparegut. Ara no es veuen guatlles, perdius, aloses o cruixidells. Hi ha la idea que el bosc no es pot tocar i, això, és un fenomen nou. S'exalta el bosc com una cosa sagrada. El bosc és un sistema que funciona d'una manera autònoma. No m'agrada parlar d'explotació perquè el terme és lleig i

inapropiat, però sí que podem expressar-ho en termes de retirar els materials excedents en forma de llenya, fusta o biomassa i es fa un pla de gestió sostenible és molt interessants. Els conservacionistes, però, posen la voluntat de no tocar res en el seu ideal i no s'ajusta a la realitat.

- Està mal tractat el sector primari?

- Sort en tenim del sector primari i en aquesta crisi de la Covid-19 s'ha vist prou bé. Això i la crisi climàtica fa necessari l'autosuficiència alimentària i implica tenir un sector primari proper. Sempre explico la metàfora del kiwi de Nova Zelanda que ens aporta 50 kcal al metabolisme i portar-lo fins a casa nostra suposa gastar-ne 300 en el transport en desplaçament horitzontal, és a dir que 250 kcal van a parar a l'atmosfera en emissions de diòxid de carboni i ajuda a l'augment de temperatura, l'efecte hivernacle.

"La Covid-19 ens ha posat en una situació de més modèstia humana. Ens ha fet reflexionar, pensar i fer-nos veure que no som els reis del mambo."

- I la pandèmia com la suporta?

- No hi ha ningú que no n'hagi quedat alterat. Els que estem acostumats a moure'ns ens ha afectat molt i aquí estem esperant l'evolució de tot plegat.

- Amb la crisi de la Covid-19 s'ha perdut una oportunitat mediambiental?

- La Covid-19 ens ha posat en una situació de més modèstia humana. Ens ha fet reflexionar, pensar i fer-nos veure que no som els reis del mambo. Ens ha posat en el nostre lloc i ara veiem la importància de la natura i el medi com un valor terapèutic en les passejades al bosc, encara que genera un problema de col·lapse de visitants com hem patit al Montseny. Milers de persones entren dintre del bosc amb l'excusa dels bolets o les castanyes i fan un trepig massiu, cosa que provoca una derivada negativa pel bosc. Els humans ens hem de replantejar la nostra manera de viure en el planeta.

Martí Boada al balcó de Can Quercus Foto: Jordi Purfí

- El projecte del Museu Europeu del Bosc a Sant Celoni com ha de continuar?

- Ha quedat clar que s'ha de replantejar (<https://www.naciodigital.cat/baixmontseny/noticia/5571/museu-bosc-ja-te-avantprojecte-arquitectonic>) . al començament hi havia un compromís amb CosmoCaixa per impulsar-ho. De fet una part molt important del disseny del museu el va fer Jorge Wagensberg, mort el 2018 (<https://www.naciodigital.cat/baixmontseny/noticia/10418/mor-jorge-wagensberg-dels-impulsors-projecte-museu-europeu-bosc-sant-celoni>) , i el pressupost era elevat i potent. Després Urbanisme va posar un impediment en el projecte i ara s'està treballant la manera de donar-hi sortida. La idea sembla que podria anar en tenir la centralitat a la Rectoria Vella i disposar d'elements del mateix Museu escampats en diversos punts del terme municipal. També hi ha la qüestió del fons Martí Boada que s'ha de decidir. Hi ha voluntat política, però tot és molt lent.

- Si Martí Boada va de Festa Major a Sant Celoni quin mocador es posa, Montsenys o Montnegres?

- Jo sóc molt més montnegrí que no pas montsenyenc. El Montseny ha sigut sempre com una vedet i això deixa el Montnegre en una situació de més tranquil·litat, més proletari, més obrer i això m'agrada. El paisatge on millor em trobo sens dubte és el del Montnegre.

- Què pensa de la ILP Montseny?

- No hi estic posat. No em ve de gust polemitzar. El Montseny té altres vies inequívokes de representació. No hi ha cap parc natural a Catalunya que tingui tan personal i tant pressupost. En aquesta batalla ja no hi sóc.

"El Baix Montseny és una identitat geogràfica diàfana que té sentit. Pe implementar-ho cal unitat de tots els

municipis"

- El Baix Montseny existeix?

- Sí que existeix. Des del meu punt de vista té un infortuni semàntic. Jo crec que és més la Conca de la Tordera. El Baix Montseny té una arrel històrica de la Catalunya Republicana, que a Pau Vila no li va agradar massa als anys trenta, però és una identitat geogràfica diàfana que té sentit. En qualsevol cas, per implementar-ho cal unitat i si Arbúcies i Sant Feliu de Buixalleu, els dos pobles amb l'extensió més gran -87 km² cadascun-, no s'hi afegeixen serà difícil que tiri endavant.